

1. Üldinfo enne elulõpu tahteavalduse täitmist

Elulõpu tahteavaldus on vabatahtlik võimalus panna enda jaoks kirja, millist ravi ja meditsiinilist abi sa sooviksid või ei sooviks juhul, kui sinu tervislik seisund tulevikus halveneb ja sa ei ole enam võimeline ise otsuseid tegema ega oma tahet väljendama.

Kui elulõpu tahteavaldus on olemas, annab see tervishoiutöötajatele selged juhised raviotsuste tegemiseks olukorras, kus sinu tervislik seisund on halvenenud ja sa ei ole enam võimeline ise otsuseid tegema ega oma tahet väljendama. See aitab tagada, et sinu ravi ja hooldus oleksid võimalikult kooskõlas sinu soovidega.

Tahteavaldus kehtib tähtajatult. Sul on õigus seda igal ajal muuta või tühistada, kui sinu olukord või soovid muutuvad. Soovitame oma tahteavaldus aeg-ajalt üle vaadata.

Tahteavalduse esmakordsel koostamisel on vajalik arsti nõustamine. Nõustamise käigus selgitab arst, mida erinevad ravivalikud ja piirangud võivad terviseseisundi halvenemisel tähendada, ning vastab sinu küsimustele. Nõustajaks võib olla sinu perearst või mõni muu raviarst. Hiljem saad tahteavaldust muuta või täiendada ka iseseisvalt ning soovi korral arstiga konsulteerida.

Soovi korral saad määrata usaldusisiku, kes aitab sinu ravi- ja hooldussoove selgitada, kui sa ise ei saa seda enam teha. Lisaks on võimalik kirja panna ka raviga mitteseotud isiklike soove elulõpu ajaks (vt 3. osa). Need on mõeldud eelkõige sinu lähedastele ja usaldusisikule ning ei ole tervishoiutöötajatele kohustuslikud. Tahteavalduses ei saa teha rahaga, vara või pärandiga seotud korraldusi.

Samuti ei ole võimalik soovida eutanaasiat ega assisteeritud enesetappu ning konkreetset ravi ei saa ette nõuda, kuna raviotsused tehakse alati vastavalt sinu tegelikule terviseseisundile ja meditsiinilisele hinnangule.

2. Millal ja kuidas tahteavaldus rakendub

Mina, *[ees- ja perekonnanimi]*, isikukood *[isikukood]*, olen koostanud käesoleva elulõpu tahteavalduse minule tervishoiuteenuste osutamiseks olukorras, kus ma olen teadvusetu või ei ole muul põhjusel võimeline oma tahet väljendama.

Soovin, et minu tahteavaldus rakenduks järgmiselt: *

OKui mu terviseseisund on selline, et mulle **vastuvõetava elukvaliteedi** saavutamine minu elu säilitamisega ei ole võimalik, siis (*vali üks järgmistest*):

Oei soovi ma ühtegi elu säilitav sekkumist
Oei soovi ma neid elu säilitavaid sekkumisi, mille olen ära märkinud (*siin peaks avanema med.sekkumiste loetelu (vt edasi)*).

Minu jaoks on elukvaliteet vastuvõetamatu, kui: (vali üks või mitu)

- ☐ Olen püsivalt teadvusetus seisundis.
- ☐ Minu vaimne võimekus on pöördumatult halvenenud nii, et ma ei ole suuteline aru saada, otsuseid tegema ega inimestega suhtlema.
- ☐ Olen igapäevastes toimingutes (nt söömine, joomine, hügieenitoimingud, riietumine jne) täielikult teistest sõltuv.
- ☐ Muu...[vaba tekst]

VÕI

OKui minu tervises seisund halveneb nii, et ellu jäämine ilma elu säilitava ravita ei ole võimalik, siis: (vali üks)

Oei soovi ma ühtegi elu säilitavat sekkumist
Oei soovi ma neid elu säilitavaid sekkumisi, mille olen ära märkinud (*siin peaks avanema med.sekkumiste loetelu (vt edasi)*).

VÕI

OKui ma olen haigestunud, siis: (vali üks)

Oei soovi ma mitte ühtegi paranemisele suunatud meditsiinilist sekkumist
Oei soovi ma järgmisi meditsiinilisi sekkumisi...[vaba tekst]

Kui patsient soovib eelnevalt valitud punktile midagi lisaks kirjutada või kui eelnevad punktid ei katnud soove ära, siis täiendavalt muu:

JA/VÕI

OMuu...(vaba tekst*)

Ma keeldun järgmistest meditsiinilistest sekkumistest: (loetelu, selgitused eraldi failis [siin](#))

☐ **Elustamine kliinilisest surmast**

Selgitus: Kui inimese süda seiskub ja hingamine lakkab, siis.... Kõik selgitused on koondatud kokku [siia!](#)

☐ **Hingamisaparaadi kasutamine**

☐ **Neeruasendusravi ehk dialüüs**

☐ **Kunstlik vedeliku manustamine ja toitmine**

☐ **Intensiivraviosakonda paigutamine elu pikendava ravi eesmärgil**

☐ **Ravimite manustamine, millel on muu kui vaevusi leevendav eesmärk**

☐ **Vere või verekomponentide manustamine**

☐ **Kirurgiline ravi, millel on muu kui vaevusi leevendav eesmärk**

☐ **Analüüsid ja uuringud, millel on muu eesmärk kui vaevusi leevendava ravi parandamine**

☐ **Muu: ...[vaba tekst]**

Palliativravi

Olenemata minu valikutest tahteavalduse eelmises osas, soovin ma, et mulle pakutaks vaevusi leevendavat ravi ja hooldust ehk palliativravi: (vali üks)

Osoovin täies mahus palliativset ravi, et minu vaevused oleksid igal juhul leevendatud
Osoovin palliativse ravi puhul vältida:....[vaba tekst]

3. Raviga mitteseotud elu lõpu juhised ja eelistused

Järgnevas osas saad soovi korral kirja panna enda jaoks olulised eelistused selle kohta, kuidas ja kus sooviksid olla elu lõpu ajal ning millised on sinu ootused seoses hüvastijätku ja matustega. See osa ei ole mõeldud raviotsuste tegemiseks ega tervishoiutöötajatele juhistena, vaid eelkõige sinu lähedastele ja usaldusisikule (kui oled ta määranud), et nad teaksid, mis on sinu jaoks oluline olukorras, kus sa ise ei saa enam oma tahet väljendada. See on sinu isiklik eelistus, mida sinu lähedased ja usaldusisik saavad võimalusel arvesse võtta.

Kui sul ei ole usaldusisikut määratud, on sul võimalus anda terviseportaali kaudu nõusolek, et sinu lähedased saaksid seda infot lugeda. See võib aidata jagada isiklike eelistusi ja ootusi, millest ei ole võib-olla varem olnud lihtne rääkida, ning annab lähedastele selgust ja kindlust keerulisel ajal.

Selle osa täitmine on vabatahtlik ning infot võib kirja panna nii lühidalt või põhjalikult, kui ise soovib.

siit peab tulema välja, et see ei ole tervishoiutöötajale siduv

1. Ma eelistan surra:

- ☐ haiglas
- ☐ kodus
- ☐ mujal: [vaba tekst]

2. Ma soovin, et minu suremise juures viibivad järgmised isikud:

Nimi [vaba tekst], seos minuga [vaba tekst], kontaktandmed [vaba tekst]

Näited:

Mari, tädi, +372 55559999

Jaak, Lille kiriku abiõpetaja, +372 55559999 või jaak@kogudus.ee

3. Minu religioossed või muud spirituaalsed eelistused

Lisa siia oma religioossed, spirituaalsed või maailmavaatelised soovid, mis on sinu jaoks elu lõpu ajal olulised. Need aitavad sinu lähedastel ja usaldusisikul paremini mõista, millist tuge või rituaale sa sooviksid (nt vaimuliku kohalolek, palve, vaikus, muusika või muu sümboolne tegevus).

[vaba tekst]

Näiteks soovin vaimulikku talitust või spirituaalset rituaali.

4. Minu jaoks olulised soovid

Siia saad kirja panna muud isiklikud soovid, mis on sinu jaoks elu lõpu ajal tähtsad ja mis aitavad lähedastel sind toetada ning sinuga rahulikult hüvasti jätta. Rahaga või pärandiga seotud küsimused ei kuulu sellesse ossa.

[vaba tekst]

Näited:

- *Soovin, et minu suremise taustaks mängiks lemmikmuusika ja põleks valge küünel.*
- *Soovin, et minu lähedastele pakutaks tuge ja neile antakse aega minuga rahulikult hüvasti jätta.*
- *Soovin, et minu matused toimuksid Tarvastu kirikus.*

Lõppsätted

Kinnitan, et:

- ☐ olen koostanud elulõpu tahteavalduse lähtudes oma tahtest ja ilma välise surveta;
- ☐ olen teadlik selles tehtud otsuste sisust ja tähendusest;
- ☐ olen teadlik elulõpu tahteavalduse muutmise ja tühistamise võimalusest.
- ☐ olen teadlik, et on oluline informeerida oma lähedasi minu soovidest ja selle tahteavalduse olemasolust.

Allkirjastamine

OPatsient ise

OTunnistaja, juhul kui ma ei saa elulõpu tahteavaldusele ise digitaalallkirja või omakäelist allkirja anda. Minu nimel on allkirja andnud tunnistaja:

Nimi: [ees- ja perekonnanimi]

Isikukood: [isikukood]

Telefon: [telefon]

e-post: [e-post]

Allkiri: [allkiri], Kuupäev: [kuupäev]